

ILOMANTSI Kuikanniemi arkeologinen tarkkuusinventointi 2019

Hannu Poutiainen
Timo Sepänmaa

Tilaja: Voimatel Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Tutkimus	3
Tulos	5
Vanhoja karttoja	5
Koekuopat ja metallilöydöt	6
Koekuoppakartat	6
Koekuoppien kuvaukset, luettelo	8
Kuvia metallilöydöistä	11
Koekuoppien kuvat	13

Kansikuva: Näkymä tutkittavalta kaapelireitiltä. Timo Sepänmaa kaivaa koekuoppaa.

Perustiedot

Alue: Ilomantsi Kuikanniemi. Muinaisjännökset: Kuikanniemi, historiallisen ajan asuinpaikka (tunnus 146500010) ja Ruukinniemi kivikautinen asuinpaikka (146010001).

Työaika: 13.-14.6.2019.

Tarkoitus: Tutkia onko suunnitellun maakaapelin linjauksen ja poistettavien pylväiden ja niiden harusten kohdalla kiinteää muinaisjännöstä.

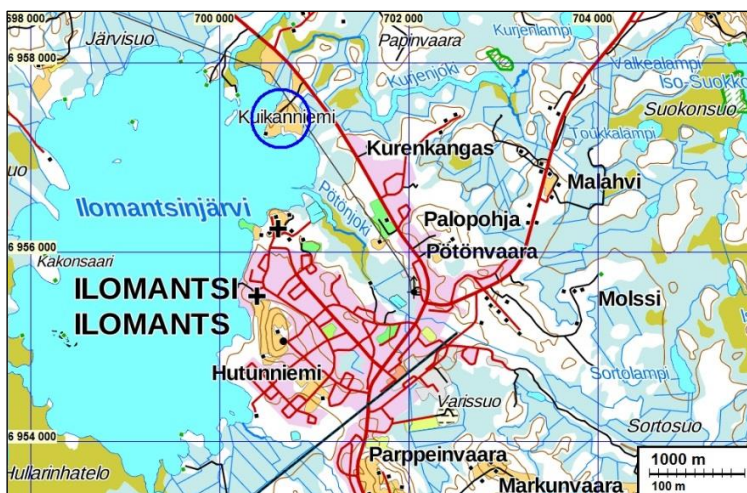
Tilaaaja: Voimatel Oy

Tekijät: Mikroliitti Oy. Maastotyö Hannu Poutiainen ja Timo Sepänmaa. Raportin koostaja Juuso Koskinen.

Tutkimuslupa: 27.05.2019 MV/83/05.04.01.02/2019.

Aiemmat tutkim: *Kuikanniemi:* Itäpalo, J. inventointi 2018; Kankkunen, P. tarkastus 2012; Karjalainen, T. inventointi 2005; Poutiainen, Koponen & Kupiainen inventointi 1994; Vänskä, R. tarkastus 1981; Sarvas, A. inventointi 1970. *Ruukinniemi:* Kankkunen, P. tarkastus 2012; Henttonen, S. ilmoitus 2010; Leppänen, V. irtolöytö 2000; Poutiainen ym. inventointi 1993; Sarvas, A. inventointi 1970

Tulokset: Tutkimuksessa löytyi nykyaikaa selvästi vanhempia historiallisen ajan löytöjä, joita on vaikea tarkemmin ajoittaa. Löydöt saatiin pääasiassa nykyiseltä muinaisjännösalueelta. Kiinteitä jännöksiä ei havaittu.

Tutkimusalue sijaitsee sinisen ympyrän sisällä.

Muita tietoja: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa. Maastokartat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 6/2019, ellei toisin mainittu. Muinaisjännösrekisteri on tarkastettu 6/2019. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia, ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n palvelimella. Kuvaaja: T.Poutiainen & T.Sepänmaa.

Tutkimus

Pinkki: Suunniteltu kaapelireitti. **Vihreät pisteet:** Koekuopat. **Siniset pisteet:** Metallilöydöt. **Verkkokuva:** Muinaisjännösalue. **Punaiset pisteet:** Muinaisjännösten sijaintipisteet muinaisjännösrekisterissä (ylempi: Kuikanniemi, alempi: Ruukinniemi)

Maakaapeliinjaa tilakeskuksen pihamaalta Myllyniemen suuntaan. Kuva lounaaseen.

Voimatel Oy rakentaa maakaapelia Ilomantsin Kuikanniemen alueella. Suunniteltu linja kulkee historiallisen ajan asuinpaikan, Ilomantsi Kuikanniemi (146500010), halki. Lisäksi linjauksen lähistöllä sijaitsee kivikautinen asuinpaikka Ruukinniemi (146010001). Voimatel Oy pyysi 8.1.2019 Museovirastolta lausunnon hankkeesta. 28.1.2019 antamassaan lausunnossa (MV/30/05.01.00/2019) Museovirasto edellyttää, että arkeologien täytyy tehdä alueella tarkkuusinventointi ennen kaivamisen aloittamista. Lausunnon mukaan tarkkuusinventoinnissa on kaivettava koekuoppia suunnitelluille linjauksille, jakokaappien kohdalle, piholle ja purettavien pylväiden sekä harusten viereen. Voimatel Oy tilasi tarkkuusinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen tekivät tutkimuksen maastotyön 13. - 14.6.2019.

Kuikanniemen muinaisjäännösalue sijaitsee Ilomantsin kirkosta kilometrin verran pohjoiseen, Ilomantsinjärven (144,5 m mpy) koillisrannalla ja sen tuntumassa. Siellä on lounaaseen järvelle työntyvä niemi, Kuikanniemi, jolla sijaitsee yksi maatila ja tyhjilleen jäänyt omakotitalo. Tilakeskus on niemen luoteisosassa ja omakotitalo Myllyniemi-nimisen niemen kärjessä. Niiden ympärillä on hiukan puustoa, muutoin alue on peltoa. Pellot olivat kenttätyön aikana heinällä ja osin kesannolla.

Maakaapelilinja, jonka kokonaispituus on noin 420 m, kulkee pellon koillislaidalta tilakeskuksen sivuise ja sen kautta Myllyniemen kärjessä olevalle omakotitalolle. Maakaapelilinja oli merkitty selvästi maastoon puupaaluin. Maaperä kaapelireitillä on hiekkaista peltomultaa ja sen alapuolella hiekkaa.

Tutkimusmenetelminä käytettiin koekuopitusta, maanäytekairauksia, metallinilmaisinsintää ja silmänvaraista havainnointia. Havainnot dokumentoitiin valokuvin, mittauksin ja muistiinpanoin. Paikannusmittaukset tehtiin GNSS RTK laitteella ETRS-TM35FIN koordinaatistossa.

Suunniteltu maakaapelikaivanto oli merkitty maastoon puupaaluin. Valituille kaapelilinjan kohdille kaivettiin kaikkiaan 41 koekuoppaa. Koekuoppien koko ja syvyys määräytyivät kulloisenkin tilanteen mukaan. Koekuopat kaivettiin lapioilla ja lastoilla pohjamaahan asti. Koekuoppien välisillä osuuksilla tehtiin maanäytekairauksia noin kolmen metrin välein. Lisäksi koko kaapelireitti tutkittiin metallinilmaisimella. Vaikka pellot olivat heinällä ja osin kesannolla, metallinetsintää kyettiin suorittamaan kohtuullisen hyvin: osalla alueesta heinä oli harvahkoa ja taipuisaa. Paikoin heinä esiintyi myös laikkuina.

Useimmissa koekuopissa todettiin normaali pellon muokkauskerros ja sen alla luontainen kivennäismaamaakerros. Muutamista koekuopista löytyi historiallisen ajan keramiikkaa ja rautakuonaa. Osassa koekuopista esiintyi myös normaalia paksumpi sekoittunut kerros, joka oli muokkauskerrosta paksumpi. Koekuopituksessa ja kairauksessa ei kuitenkaan havaittu missään kohdassa rakenteita, kiveyksiä tai kulttuurikerrosta. Kaapelireitillä tehdyssä metallinetsinnässä ei myöskään saatu selviä viitteitä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Löydetyt esineet eivät olleet tunnistettavia ja typologisesti ajoitettavia.

Erinäisiä arkeologisesti kiinnostavia merkkejä ajan ihmistoiminnasta kuitenkin löytyi. Tilakeskuksen tuntumasta, sen kaakkoispuolella havaittiin samalla kohdalla normaalia paksumpi sekoittunut kerros sekä punasavikeramiikkaa ja mahdollisesti karjalaista keramiikkaa. Lisäksi tästä kohdasta löytyi muutamia tunnistamattomia metalliesineitä ja niiden katkelmia, esimerkiksi ohutta metallitankoa, metalliputken kappale, ohutta metallilankaa ja takonaula.

Toinen merkille pantava paikka on kaapelilinjan kohdalla, joka sijaitsee Myllyniemen ja tilakeskuksen välisellä harjanteella. Sen laelta löytyi hiukan rautakuonaa, yksi rautahaka ja tunnistamattomia metalliesineiden kappaleita, esimerkiksi ohutta metallilevyä.

Kaiken kaikkiaan kaapelireitiltä tuli koekuopituksessa ja metallinetsinnässä suhteellisen vähän arkeologisesti kiinnostavia löytöjä. Esimerkiksi yhtään rahalöytöä ei saatu. Metalliesineiden osalta syy voi olla osaltaan siinä, että muinaisjäännösalueella ovat tietävästi harrastajat tehneet metallinilmaisinsintää jo aiemmin.

Tulos

Kaapelireitiltä löytyi selvästi nykyaikaa vanhempia löytöjä, jotka osoittavat, että alueella on asuttu historiallisella ajalla. Selvää kulttuurikerrosta ja rakenteita, eli merkkejä säilyneestä kiinteästä muinaisjäännöksestä, ei kuitenkaan löytynyt.

4.7.2019

Hannu Poutiainen
Timo Sepänmaa

Vanhoja karttoja

Kuikanniemi vuoden 1818 isojakokartalla. Nykyisen tilakeskuksen alueella erottuu hailakasti punertava merkintä (sen kohdalle on päälle piirretty punainen ympyrä, joka viittaa tilan sijainneen tuolloin samalla paikalla missä nykyäänkin on tilakeskus rakennuksineen.

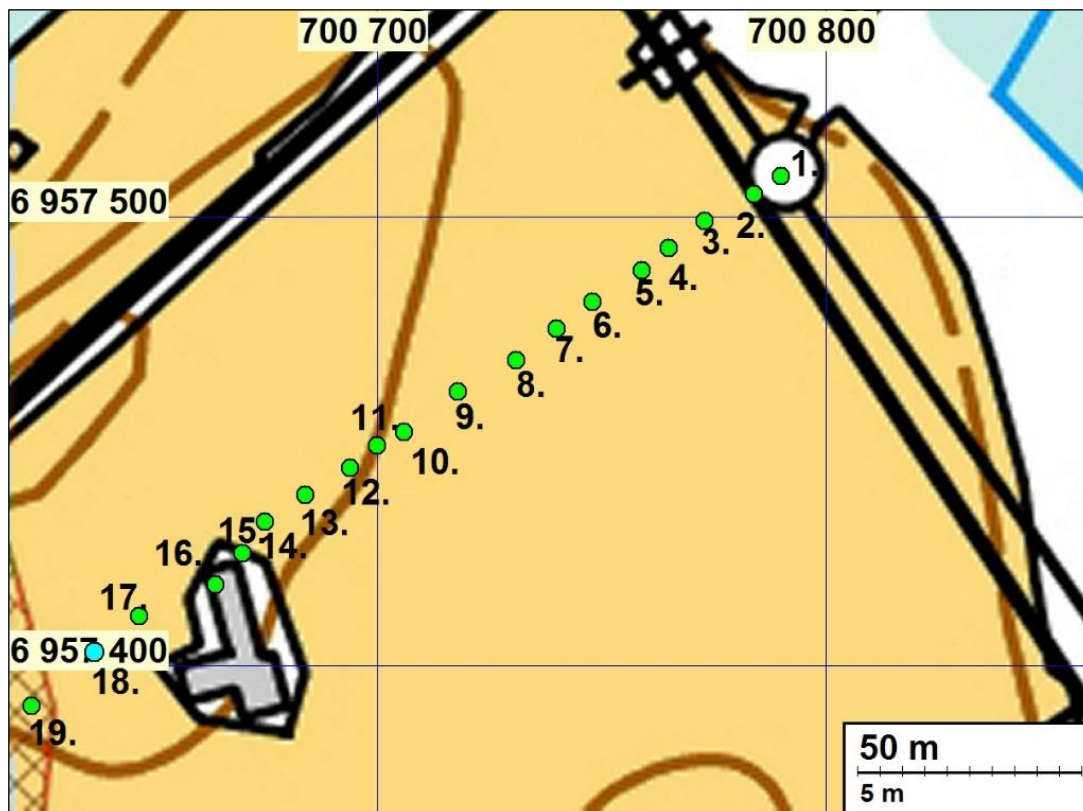
Kartta: *Karta öfver Kyrkoherde Boställets och Larila Krono Hemmans uti Ilomants Kyrkoby, tilhorige och innom Kuolisma ägor vid Koida å belägne Ängar. 1818.* (MHA Ilomantsi 1:9)

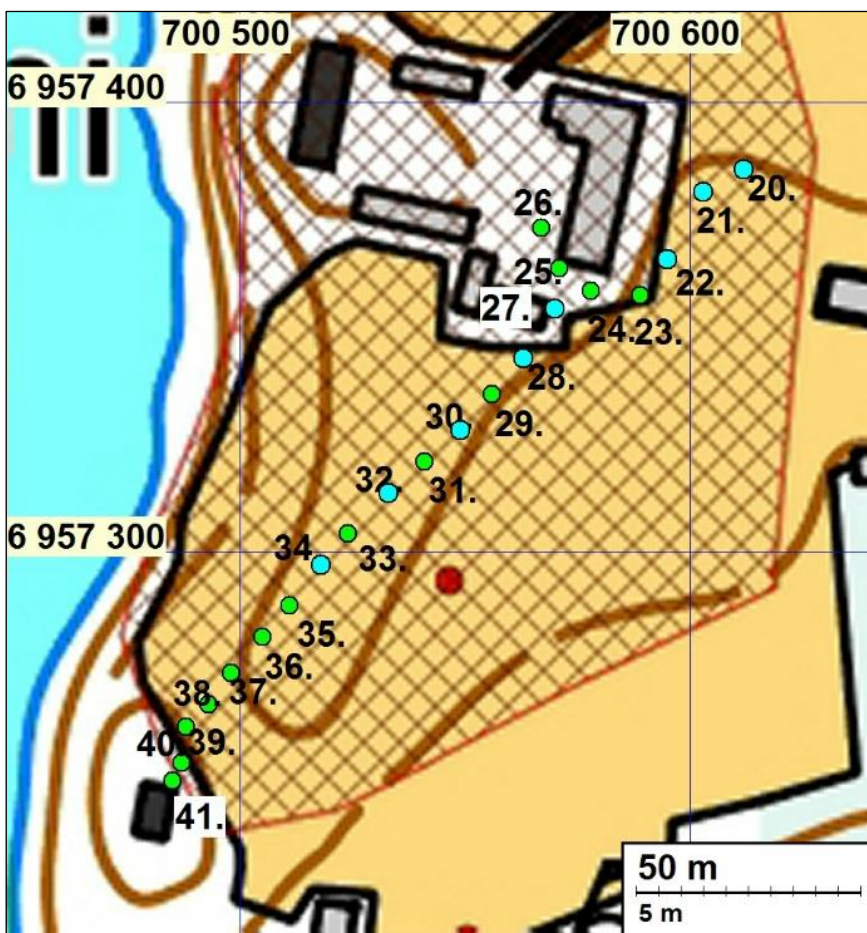
1974 peruskartta (4233 01). Suunnitellun maakaapelireitin tuntumassa on samat rakennukset kuin nykyäänkin.

Koekuopat ja metallilöydöt

Koekuoppakartat

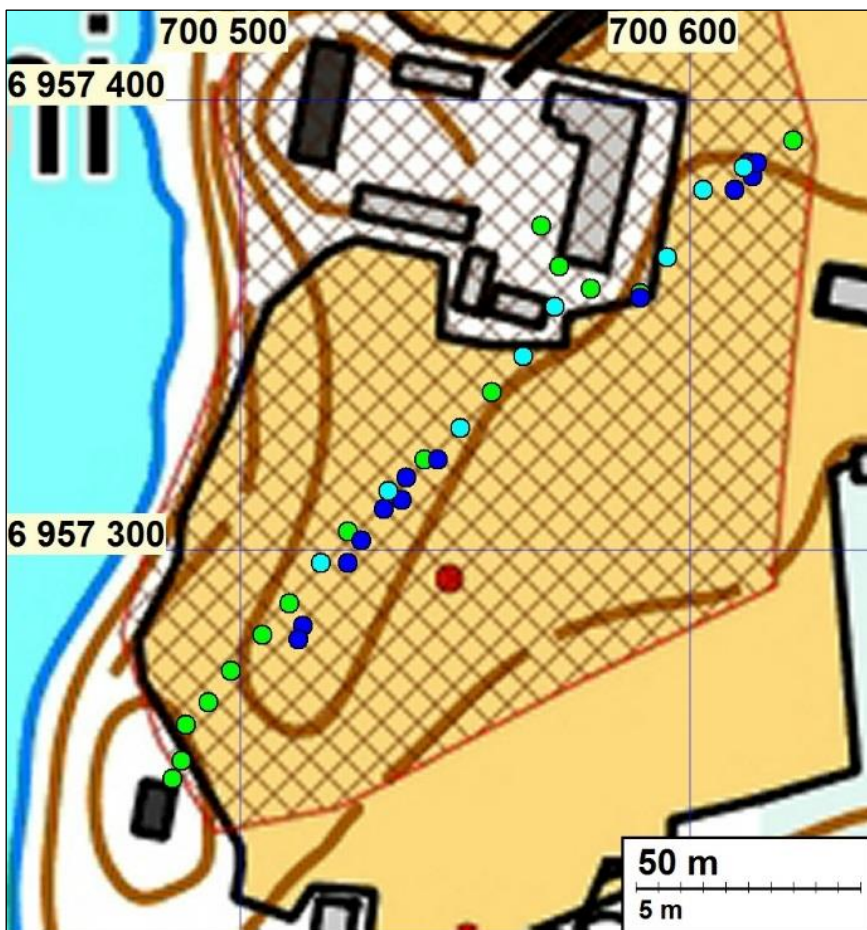
Tutkimusalueen koillisosa, koekuoppien numerointi. Vaalean sinisellä koekuoppa, jossa historiallisen ajan ihmistoimintaan liittyviä löytöjä. Vasemmassa alanurkassa näkyy muinaisjäännösalueeseen verkkokuvia.

Punainen piste: Muinaisjäännösrekisteriin merkitty sijaintipiste Kuikkaniemi (146500010)

Vihreä piste: Koekuoppa

Vaalean sininen piste: Koekuoppa, jossa historiallisen ajan löytöjä

Tumman sininen piste: Metallilöytö (metallinilmäisimellä havaittu)

Koekuoppien kuvaukset, luettelo

Lyhenteiden selitykset: krs = kerros, liev. = lievästi, sr = sora, sek. = sekoittunut, hk = hiekka, ht = hieta, sv = savi, mr = moreeni, psk = punasavikeramiikka, pal = palanut

kk n:o	N	E	koko	syvyys	kuvaus	maalaji	löydöt	huom.
1	6957509	700790	35 x 35	0 – 22	kyntökr	liev. sr sek. hk / ht mr		muuntajan pylväästä n. 1 m W
				22 – 32	puhdas	kellert. - ” -		
2	6957505	700784	30 x 30	0 – 25	kyntökr	liev. sr sek. hk / ht mr		
				25 – 29	puhdas	vaalea hk / ht		
				29 – 35	puhdas	kellert. - ” -		
3	6957499	700773	30 x 30	0 – 20	kyntökr	liev. sr sek. hk / ht mr		
				20 – 27	puhdas	ruskeht. - ” -		
4	6957493	700765	30 x 30	0 – 20	kyntökr	liev. sr sek. hk / ht mr		
				20 - 25	puhdas	ruskeht. - ” -		
5	6957488	700759	30 x 30	0 – 25	kyntökr	liev. sr sek. hk / ht mr		
				25 – 30	puhdas	vaal. kellert. “		
6	6957481	700748	30 x 30	0 – 25	kyntökr	liev. sr sek. hk / ht mr		sähköpylväästä n. 60 cm N
				25 – 29	puhdas	vaal. hk / ht		
				29 – 32	puhdas	kellert. hk / ht		
7	6957475	700740	30 x 30	0 – 17	kyntökr	liev. sr sek. hk / ht mr		
				17 – 26	puhdas	Kellert. “		
8	6957468	700731	35 x 30	0 – 18	kyntökr	liev. sr sek. hk / ht mr		
				18 – 28	puhdas	vaalean Kellert. “		
9	6957461	700718	30 x 30	0 – 37	kyntö	hk / ht, seassa kertäviä puhtaita hk / ht -linssejä		
				37 – 42	puhdas	vaalea hk / ht		
10	6957452	700706	30 x 30	0 – 12	kyntö	hieno hk		n. 70 cm sähköpylväästä N
				12 – 34	puhdas	kellert. ”		
11	6957449	700700	40 x 30	0 – 25	kyntö	hieno hk		
				25 – 37	puhdas	vaalean kellert. hieno hk		
12	6957444	700694	30 x 30	0 – 19	kyntö	hieno hk		
				19 – 31	puhdas	oranssinkelt. ”		

13	6957438	700684	30 x 30	0 – 25	kyntö	hieno hk	1 siru kirkasta tasolasia	
				25 – 31	puhdas	harmaa ”		
14	6957432	700675	35 x 30	0 – 34	kyntö	hieno hk, seassa muutama sorakivi, hieman hiilenhippuja 20 – 34 cm syv.		
				34 – 36	puhdas	kellert. hieno hk		
				36 – 39	puhdas	vaalea ”		
				39 – 42	puhdas	kellert. ”		
15	6957425	700670	35 x 30	0 – 26	kyntökrs	hieno hk		
				26 – 32	puhdas	kellert. ”		
16	6957418	700664	35 x 40	0 – 30	kyntökrs	hieno hk		n. 60 cm sähköpylvästä N
				30 – 37	sek.	kerroksittain peltomaata, ruskeaa hk, vaalea hk, noensek. hk		
				37 – 40	puhdas	hk		
17	6957411	700647	35 x 35	0 – 26	kyntö	hieno hk		
				26 – 32	puhdas	vaalea ”		
18	6957403	700637	35 x 40	0 – 25	kyntökrs	hieno hk	1 kpl raskasta kuonaa	
				25 – 34	puhdas	vaalea ”		
19	6957391	700623	35 x 45	0 – 33	kyntö	hieno hk		n. 50 cm sähköpylvästä NW
				33 – 42	puhdas	kellert. ”		
20	6957385	700612	35 x 40	0 – 30	kyntökrs	hieno hk	kupariputkea (met. ilm.), 1 rautanaula, 1 psk	
				30 – 37	puhdas	vaalean kellert. ”		
21	6957380	700603	35 x 40	0 – 24	kyntökrs	hieno hk	1 keramiikka	
				24 – 30	puhdas	vaalean kellert. ”		
22	6957365	700595	30 x 30	0 – 30	kyntökrs, tummanruskea, seassa hiilenhippuja ja tiilensiruja	hieno hk	tiilensiruja, 1 rautanaula, 1 kuonankpl, 1 palaneen saven kpl	

				30 – 37	puhdas	vaaleanruskea ”		
23	6957357	700589	35 x 30	0 -10	kyntö	hk / ht		pihanurmikkoa
				10 – 21	sek.	hyvin tiivis soran ja ht / hs sek.. krs, josta lapiol- la ei pääse läpi		tulkinta: vanhaa pihatannerta tai tilustien pohjaa, syvemmälle ei lapiolla pystytty kaivamaan
24	6957358	700578	35 x 35	0 – 25	kyntö	liev. soransek. hk / ht		pihanurmikkoa
				25 – 34	puhdas	”		
25	6957363	700571	30 x 40	0 – 31	sek. sv / hs	seassa muovia ja puujä- tettä, ei kaivettu puhtaa- seen pohjamaahan		pihanurmikkoa, kyseessä selvästi res. kaivettu kohta
26	6957372	700567	35 x 40	0 – 7	multa			pihanurmikkoa, muuntajan tolpasta 60 cm W
				7 – 13	sora			
				13 – 27	sek.	sr, ht, hs ja sv		sekoittunut, ehkä muuntajantolppaa pystytettäessä kaivettu kohta. Ei kaivettu puhtaaseen pohjamaahan.
27	6957354	700570	40 x 40	0 – 28	kyntökr.	hk / ht	3 rautanaulaa	pihanurmikkoa
				28 – 32	puhdas	vaalean kellert. ”		
28	6957343	700563	40 x 40	0 – 30	kyntö	hk / ht	1 posliinia, 1 pal. savea	
				30 – 34	puhdas	vaalea ”		
29	6957335	700556	40 x 40	0 – 36	kyntökr.	hk / ht	salaojaputkea, tiilensiruja	
				36 – 39	puhdas	vaalea ”		
30	6957327	700549	35 x 35	0 – 23	kyntökr.	hieno hk	1 psk, 1 pal. savi	
				23 – 35	puhdas	vaalea “		
31	6957320	700541	35 x 40	0 – 25	kyntökr.	hieno hk		
				25 – 30	puhdas	vaalea “		
32	6957313	700533	35 x 40	0 – 21	kyntökr.	hieno hk	1 rautakuonaa	
				21 – 28	puhdas	vaalea “		
33	6957304	700524	30 x 40	0 – 30	kyntökr.	hieno hk		sähköpylväästä 70

								cm S
				30 – 38	puhdas	vaalea “		
34	6957297	700518	30 x 30	0 – 30	kyntökr	hieno hk	1 kuonaa, 1 psk, 1 pal.savea	
				30 – 35	puhdas	vaalea “		
35	6957288	700511	35 x 35	0 – 17	kyntökr	hieno hk		
				17 – 23	puhdas	vaalea “		
36	6957281	700505	35 x 40	0 – 20	kyntökr	hieno hk		
				20 – 29	puhdas	vaalea “		
37	6957273	700498	40 x 40	0 – 20	kyntökr	hieno hk		
				20 – 25	puhdas	vaalea “		
38	6957266	700493	35 x 35	0 – 22	kyntökr	hieno hk		
					puhdas	vaalea “		
39	6957261	700488	35 x 30	0 – 23	kyntökr	hieno hk		
				23 – 30	puhdas	vaalea “		
40	6957253	700487	30 x 30	0 – 30	kyntökr	hieno hk		
				30 - 40	puhdas	vaalea “		
41	6957249	700485	30 x 30	0 – 26	kyntökr	hieno hk		autioituneen ra- kennuksen vanhaa pihaa
				26 – 30	puhdas	vaalea “		

Kuvia metallilöydöistä

Rautainen haka (vas.) ja tunnistamaton metallikappale (oik.) tilakeskuksen lounaispuolen harjanteelta.

Vasemmalla: Ohutta metallilevyä tilakeskuksen lounaispuoleiselta harjanteelta.
Oikealla: Ohutta metallitankoa tilakeskuksen itäpuolelta.

Metalliputken kappale (vas.) ja ohutta metallilankaa (oik.) tilakeskuksen tuntumasta, sen itäpuolelta.

Takonaula ja punasavikeramiikkaa tilakeskuksen itäpuolelta.

Koekuoppien kuvat

KK1

KK2

KK3

KK4

KK5

KK6

KK7

KK8

KK9

KK10

KK11

KK12

KK13

KK14

KK15

KK16

KK17

KK18

KK19

KK20

KK21

KK22

KK23

KK24

KK25

KK26

KK27

KK28

KK29

KK30

KK31

KK32

KK33

KK34

KK35

KK36

KK40

KK41